

Món hetero

La teoria
feminista de

Montserrat Roig

Edició i introducció de Betsabé Garcia

edicions
62

Montserrat Roig

Món hetero

La teoria feminista
de Montserrat Roig

Edició i introducció de Betsabé Garcia

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Món hetero*
© Hereus de Montserrat Roig, 2024
Casanovas & Lynch Literary Agency, s. l.

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals
perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.
En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraiem que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa
d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.
Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar
o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través
del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

Primera edició: febrer del 2024

© de l'edició i l'estudi introductori: Betsabé Garcia Álvarez, 2024

© de la traducció dels articles: Mercè Ubach, 2024

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Moelmo, scp

DIPÒSIT LEGAL: B. 2.102-2024
ISBN: 978-84-297-8172-4

ÍNDIX

Nota preliminar	13
Introducció: l'heterosexualitat com a problema	17
1. <i>Món hetero</i>	17
2. <i>Teologia del Tupperware</i>	32
3. <i>La sagrada família: el pare i la verge</i>	51
4. <i>L'etern masculí</i>	62
<i>Bibliografia</i>	72

MÓN HETERO

EL PATRIARCAT CATÒLIC

L'ajuda de Lady Bird	79
Cap indici de brutícia	81
El principi de la coqueteria	84
«M'agrades tu»	86
La venjança dels febles	88
La mística de la maternitat	95

FOLLAR I ESTIMAR (AIXÍ AL LLIT COM AL MENJADOR)

Eros en llibertat	111
-------------------	-----

<i>Qüestió de paraules</i>	111
<i>Hi haurà sexe després de la revolució?</i>	117
<i>El divorci dels sexes</i>	122
<i>La festa dels mercaders</i>	125
<i>La pornografia no allibera la dona...</i>	129
<i>...Però tampoc no allibera l'home</i>	133
<i>El miracle de la tendresa</i>	136
Davant del mirall del món (sobre la parella del nostre temps)	138
<i>El futur ja no és el que era</i>	138
<i>Una assegurança d'amor</i>	140
<i>El principi de la mort</i>	143
<i>La teranyina</i>	145
<i>O la perla o l'autonomia</i>	151
<i>Un nom propi</i>	154

UN SEGREST ONTOLÒGIC

«Lleveu-me el sexe!»	159
Dones o persones?	171
La ferida que raja	180
La contracepció	193
Un cos per conèixer	205

FEMINISME: AQUELLA FILOSOFIA DE SEGONA

I Helena, hi estava d'acord?	219
Paraula de dona?	233
Un úter per a l'artista	240
La Beauvoir i nosaltres	245

TRANSHISTÒRIC

Princesetes de nit	253
<i>Bella amb penis</i>	253
<i>El sol i la lluna</i>	256
<i>La Samantha, cabaretera rockera i alguna cosa més</i>	259
<i>Kati o la matança del pecat</i>	269
<i>Fi</i>	277

L'AJUDA DE LADY BIRD

Ara bé, de les dones *savantes*, grotesques i pedants que il·luminaven els salons del segle XVIII, segons els germans Goncourt, a l'extensa i variadíssima tipologia de la dona actual hi ha un abisme. Però el cas és que es tracta, com ja he dit, d'una revolució de tipus moral que subverteix coses tan importants com la família i el matrimoni. I la dona encara està indecisa i claudicant. Potser perquè aquí no hi encaixa el lema de «dones de tot el món, uniu-vos». Seria extravagant voler unir en reivindicacions idèntiques la dona gallega que fa totes les àrdues feines del camp amb l'americana que somia a convertir-se en la digna muller d'un astronauta. Simone de Beauvoir, en el seu ja clàssic *Le deuxième sexe*, denuncia la realitat quotidiana en què la dona europea s'insereix. I aquesta realitat encara és més crispada a Espanya: des dels anuncis de conyac que només són per a homes, fins als sabons que refresquen la pell de la dona —i per a qui serà, en definitiva, aquesta pell?— desfilen, interminables, nombroses coaccions i xantatges morals. La nostra és una civilització caòtica, inconnexa, confusa i summament contradictòria, una civilització que es posa les mans al cap per les Bernardettes Devlin que saben separar el fet de ser mare del de ser persona política, però que permet que totes les

Angelas Davis del món es podreixin a les presons. És una civilització perfecta, ampla, construïda a la mesura de l'home i amb l'ajuda de les incomputables Ladies Bird que poblen el món. I n'hi ha moltes.

CAP INDICI DE BRUTÍCIA

Els primers anys d'estudi —coincidien amb l'eclosió de la guerra freda— van ser uns anys tristos, de postguerra, un pèl al·lucinants i més aviat silenciosos. Encara no sé per què, però és fàcil identificar silenci amb primera infància. Eren uns dies summament tristos que la literatura jove ja s'ha encarregat de recollir. Ara només em limitaré a perfilar, mitjançant alguns passos educatius, com es va desenvolupar la formació de les que ara són dones joves. Les que van anar a col·legis religiosos, típiques mostres d'un material ja tòpic, van engrossir, amb els uniformes blau marí fins a mitja cama, amb les sabates d'estil anglès i amb els colls durs que els tenallaven suaument la pell del coll, les files de les futures combatents en la guerra dels sexes. El model que havien de seguir era la Mare de Déu: una imatge que no manifestava cap indici d'error ni brutícia moral. Era una imatge extraordinàriament neta, fidel a les característiques recomanades pel Dogma de la Immaculada, una imatge allunyada de les mesquineses reals —l'angoixa de les famílies per comprar fruita de qualitat o l'avorriment de les llarguíssimes tardes de diumenge—, una imatge que condemnava d'entrada, a qui la volgués imitar, al fracàs més rotund. Aquest va ser el primer símptoma d'impotència: les nenes preferien

acomodar-se a les seves necessitats vitals i puerils que no seguir el model imposat. Com Emma Bovary, els termes comparatius de casaments eterns, de cors sagnants o d'ànimes en joli, les transportaven cap a altres mons inimaginables, uns mons en els quals totes somiaven ser protagonistes imperibles.

L'educació duta a terme per monges —jo diria que l'han rebut la majoria de les noies espanyoles— era una educació cautelosa, però inflexible, que condicionava les futures aspirants a una sola i única realitat: la dona era un sexe de segona classe nascut de la costella d'un altre. Però aquesta costella representava, alhora, l'evidència del mal: l'home. L'home era aquell monstre que ensenyaven als dibuixos, aquell ésser que recordava, per les seves faccions de sàtir, el dimoni. I calia combatre'l sense cap pietat. La força de la dona raïa precisament en la seva debilitat aparent, en el dominar-lo passivament però amb càlcul. Així es regularia la vida afectiva de la majoria de les adolescents espanyoles. Eren els primers temptejos d'una lluita sorda i ancestral —que encara ara es manté vigent— entre dos fronts contradictoris i ambigus. Potser el fons d'aquesta ambigüitat no és més que un joc constant de repulsió i atracció intermitents. En la maternitat, quan les parteres incontrolades clamen contra els marits en els moments de màxim dolor, és perquè els volen causants del seu patiment, de la seva naturalesa inferior. Un observador superficial es deu haver adonat que els grups noctàmbuls d'homes sols busquen el que ja saben d'antuvi que no trobaran. Quantes matinades desesperants deuen haver trobat les víctimes principals d'aquesta ja inútil guerra dels sexes! És un fet: la guerra es va declarar. Una guerra sense fronteres precises, en què el feble es va aixecar contra el fort —en aquest cas el mascle—, de la matei-

xa manera que els negres maten els blancs liberals que es passegen pel Harlem novaiorquès. És una guerra irracional, acceptada des del naixement, entre un poder i la seva servitud.

EL PRINCIPI DE LA COQUETERIA

Després, la natura s'encarregaria de corroborar aquesta servitud amb l'adveniment del primer símptoma: la regla. ¿Es tractava d'una tara fisiològica, d'un càstig o del primer indici d'un cicle natural? Semblava una cosa reprotxable, el primer gran secret que separava, ja d'una manera absoluta, els dos sexes. Què significava, aquell efluvi de sang periòdic que *només* suportaven les dones? A quin estrany fi estava destinat? No contestaria ningú: ni les religioses, ni els diccionaris, que eren, en última instància, els que desvelaven moltes inquietuds terminològiques. Era una nova baula per al programa que dictava les lleis estrictes de la feminitat. Si les monges callaven o en negaven l'evidència, les àvies, fetes a la mesura dels cuplets, sentimentals i una mica lúcides, indicaven que *allò* era el principi de la coqueteria; perquè, per a elles, la coqueteria era la manera més civilitzada de relacionar-se amb l'home. Era un nou tipus de guerra: la diplomàtica.

Encara quedaven lluny, per l'edat, els primers contactes amb l'enemic. De moment, les adolescents assaborien les mels difuses del matriarcat amb pel·lícules com *Mujercitas*, en la qual l'home només actuava epidèrmicament, o amb els contes de la comtessa de Ségur, on apareixia, a base d'inge-

nuïtats o moralitzacions, un sadisme sexual en estat latent. Era una mitologia barata que més tard s'adaptaria a la vida pràctica: els prínceps blaus dels contes de fades serien els futurs caps d'oficina o de departament de vendes i quasi quasi gosos insinuar que els futurs líders universitaris. Durant aquells primers anys l'únic coherent del programa educatiu que se'ls va inculcar va ser un destí recte i just: la maternitat. L'amor només era possible a través de la fecundació. Un amor estèril no era un amor verdader. No en va la majoria de les religioses s'autodenominaven *mares* i el seu model exclusiu d'excelsa feminitat era la mare del més perfecte: Déu. Els serials de la ràdio s'estimaven més els succedanis maternals —com ara *Ama Rosa*, *La mentira* o *Siempre mamá*— i a les novel·les roses només una maternitat acceptada amb resignació podia salvar de la vituperació popular les que s'havien atrevit a fer Pasqua abans de Rams. I no és res nou: la literatura tradicionalment misògina acceptava, entre les dones, aquelles que recordaven la Mare de Déu. Jaume Roig, en el seu *Espill o Llibre de les dones*, va escriure un passatge dedicat a la Mare de Déu després d'una llarguíssima diatriba contra el sexe femení.